

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Profesor Zbigniew Żmigrodzki

Author: Irena Socha

Citation style: Socha Irena. (2004). Profesor Zbigniew Żmigrodzki. W: K. Heska-Kwaśniewicz, Pietruch-Reizes (red.), "W kręgu książki, biblioteki i informacji naukowej" (S. 5-8). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Zawsze wyobrażałem sobie raj pod postacią biblioteki.

J.L. Borges: *Siedem wieczorów. Ostatni wykład*

Profesor Zbigniew Żmigrodzki

W roku 2002 przypadał jubileusz 45-lecia pracy naukowej i dydaktycznej profesora Zbigniewa Żmigrodzkiego, absolwenta polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego, później jednego z czołowych przedstawicieli polskiej bibliologii, związanego z Zakładem oraz Instytutem Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego od roku akademickiego 1974/1975, w którym rozpoczął współpracę jako adiunkt. Stałym członkiem zespołu śląskich bibliotekoznawców został w roku 1981, gdy jako starszy kustosz dyplomowany opuścił stanowisko kierownika Oddziału Informacji Naukowej oraz zastępcy dyrektora Biblioteki Głównej Politechniki w Częstochowie – swoim rodzinnym mieście, aby całkowicie oddać się pracy naukowej i kształceniu młodych pokoleń bibliotekoznawców. W roku 1988 został docentem, a cztery lata później profesorem nadzwyczajnym Uniwersytetu Śląskiego. Tytuł profesora nauk humanistycznych otrzymał 18 czerwca 1996 roku. Zbigniew Żmigrodzki należał do pierwszej grupy profesorów i docentów, którzy budowali śląskie bibliotekoznawstwo. Wśród nich znajdował się Adam Jarosz, pierwszy kierownik i organizator Zakładu oraz kierunku od 1974 roku, nieodżałowanej pamięci Jerzy Ratajewski – kierownik Zakładu Metodologii Bibliotekoznawstwa i Bibliotekarstwa, Bronisław Zyska – dyrektor późniejszego Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej.

Jako kierownik Zakładu Bibliografii i Informacji Naukowej Profesor Żmigrodzki kształtował młodych badaczy tej dyscypliny, tworząc zespół największego dzisiaj w Instytucie Zakładu. Przyciągał także adeptów nauki ze środowiska czynnych zawodowo bibliotekarzy, inspirował ich do podejmowania ambitnych tematów prac doktorskich i podnoszenia swoich kwalifikacji oraz oddziaływanie w tym duchu na zawodowe otoczenie. Pod kierunkiem Profesora powstało 10 wysoko oce-

nionych prac doktorskich, a 4 otwarte już przewody zostaną zakończone w najbliższych latach. Ponadto pod jego opieką przygotowano ponad 130 prac magisterskich, z których kilka nagrodzono w ogólnopolskich konkursach Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich na najlepsze prace magisterskie i doktorskie z dziedziny bibliotekoznawstwa i informacji naukowej. Niewielu samodzielnych pracowników nauki może poszczycić się podobnymi wynikami działań edukacyjnych. Profesor prowadził także w latach 1978–1980 wykłady zlecone na Uniwersytecie Warszawskim oraz od roku 1999 – na Akademii Polonijnej w Częstochowie.

Źródłem tak intensywnych prac dydaktycznych, a zwłaszcza promotorskich, była charakterystyczna dla zawodowej osobowości Profesora potrzeba i umiejętność łączenia teorii z jej zastosowaniami, ujawniająca się dążeniem nie tylko do rozwiązania naukowego problemu, ale również do przekształcenia i udoskonalenia bibliotekarskiej oraz informacyjnej polskiej rzeczywistości, poświadczona w ponad 200 artykułach naukowych i popularnonaukowych. Jako czynny bibliotekarz, zarządzający w latach 1953–1981 pracami księżnic publicznych i naukowych, także jako profesor uniwersytecki *de facto* nigdy nie zerwał więzi z tym środowiskiem zawodowym i nigdy nie przestał mu służyć swoją wiedzą z zakresu bibliotekarstwa, informacji naukowej i bibliografii. Już pierwsza opublikowana w Wydawnictwie Uniwersytetu Śląskiego praca badawcza *Racjonalizacja pracy bibliotecznej: problemy, kierunki, metody* (Katowice 1986), uznana przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich za najlepszą książkę roku z dziedziny bibliotekarstwa i wyróżniona cenioną Nagrodą im. Adama Łysakowskiego, zapowiadała ten kierunek i tę postawę. Problemy fundamentalne funkcjonowania polskich bibliotek wiąże Profesor Zmigrodzki ze sferą etyki zawodowej, jakością pracy bibliotekarza, dostrzegał nowe zagrożenia, zarówno te natury ogólnej, wynikające z przekształceń strukturalnych tych placówek w dobie informatyzacji, jak i te będące efektem przemian dokonujących się w ich społecznym otoczeniu (m.in. zauważał wpływ pozamerytorycznych kryteriów gromadzenia i selekcjonowania zbiorów, uleganie poprawności politycznej). Kwestiom tym poświęcił, oprócz licznych artykułów, dwie książki: *Problemy bibliotekarskiej etyki zawodowej* (Katowice 1991) oraz *Patologia biblioteczna* (Katowice 1996), które w zawodowym środowisku bibliotekarskim spotkały się z żywym przyjęciem, a także wyrazami wdzięczności – i w publicystyce, i w prywatnej korespondencji.

W drugiej połowie lat 90. Profesor Zbigniew Zmigrodzki podjął nowe, zamierzone na kilka tomów dzieło. Wobec dezaktualizacji najważniejszych podręczników akademickich i syntez naukowych z za-

kresu uprawianych przez siebie dyscyplin, podręczników powstałych w okresie, gdy zupełnie inne były realia funkcjonowania bibliotek, skłonił pracowników Instytutu do zespołowej pracy nad przygotowaniem nowych syntez, odzwierciedlających współczesny stan wiedzy. W roku 1994 i ponownie, w znacznie poszerzonej wersji, w roku 1998, ukazało się pod redakcją Profesora Żmigrodzkiego *Bibliotekarstwo*, a w roku 2002 – *Bibliografia. Metodyka i organizacja*. W ostatnich latach działalność pisarska Profesora jest nadal dynamiczna. Ukazała się, przygotowana we współpracy z magistrantką Profesora Agnieszką Bajor, monografia „Niedzieli” – czasopisma wydawanego w okresie międzywojennym. Przygotowana też została do druku autorska rozprawa monograficzna, nad którą prace trwały od wielu lat, poświęcona wybitnemu teoretykowi i reformatorowi niemieckiego bibliotekarstwa Martinowi Schrettingerowi, oczekiwana także w środowiskach naukowych oraz zawodowych niemieckich bibliotekoznawców i bibliotekarzy. Z tymi środowiskami podtrzymywał Profesor kontakty naukowe, biorąc udział w dorocznych zjazdach bibliotekarzy Niemiec i Austrii. Od roku 1993 Profesor bierze również czynny udział w pracach międzynarodowej wspólnoty badawczej ABDOS (Arbeitsgemeinschaft der Bibliotheken und Dokumentationsstellen der Ost-, Ostmittel- und Südosteuropa-Forschung) z siedzibą w Berlinie, czego świadectwem jest blisko 10 artykułów w języku niemieckim, opublikowanych za granicą.

Ważną dziedziną działalności Profesora Żmigrodzkiego była praca w zespołach redakcyjnych czołowych ogólnopolskich periodyków naukowych z dziedziny bibliotekoznawstwa i informacji naukowej, takich jak „Przegląd Biblioteczny” i „Roczniki Biblioteczne”, udział w gremium decyzyjnym serii wydawniczej „Nauka – Dydaktyka – Praktyka”, uczestnictwo w pracach Polskiego Towarzystwa Informacji Naukowej i Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich oraz praca edytorska, której rezultatem jest przygotowanie redakcyjne 17 dzieł. Był także Profesor Żmigrodzki długoletnim redaktorem serii „Bibliotekoznawstwo i Informacja Naukowa” w ramach Prac Naukowych Uniwersytetu Śląskiego. Społeczny i praktyczny wymiar miało uczestnictwo w prezydiach oraz udział w pracach towarzystw i organizacji naukowych oraz zawodowych, takich jak Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Polskie Towarzystwo Informacji Naukowej, Komitet ds. Informacji Naukowo-Technicznej i Bibliotek przy Zarządzie Głównym Naczelnej Organizacji Technicznej w Warszawie.

Wspominałam tutaj tylko główne dokonania Profesora Żmigrodzkiego, znajdujące odzwierciedlenie w 6 książkach i ponad 160 artykułach. Profesor podejmował także liczne prace recenzyjne, zarówno dzieł

polskich, jak i zagranicznych, pisał recenzje wydawnicze oraz w przewodach na stopnie i tytuły naukowe, sprawozdania z życia naukowego, w którym brał żywy udział, prace bibliograficzne. Nieobojętny na sprawy życia społecznego i politycznego, o wyraziście ukształtowanych poglądach, prowadzi ponadto żywą działalność publicystyczną i polemiczną, współpracując z periodykami kościelnymi i prawniczą prasą polityczną. Uprawiał również twórczość poetycką i eseistyczną.

Profesor Zbigniew Żmigrodzki we wszystkich swoich działaniach niewątpliwie jest osobowością przyciągającą uwagę, wyrazistą, budzącą szacunek nie tylko rzetelną pracą naukową, ale i rozległą erudycją, osobistą kulturą i godnością, kurtuazyjną „grzecznością” – rzadkim już dzisiaj stylem relacji z innymi, a także kulturą języka i swadą wymowy oraz talentem towarzyskim. W szczęśliwym życiu rodzinnym Profesora prywatność harmonijnie łączyła się z działalnością społeczną i naukową. Także najbliżsi: żona polonistka, gorąco zaangażowana w pracę nauczycielską, autorka podręczników i publicystka, oraz syn – profesor Uniwersytetu Śląskiego – dzielili z Nim intelektualne pasje. Zarówno studenci, jak i pracownicy naukowcy śląskiego bibliotekoznawstwa zawdzięczają Profesorowi Żmigrodzkiemu wiele.

Ad multos annos, Panie Profesorze!

Irena Socha